

POROČILO ŽIRIJE

Člani žirije za nagrado Slavka Gruma in nagrado za mladega dramatika za leto 2020 smo prebrali vsa prispela besedila – dobre tri ducate (37) za nagrado Slavka Gruma, lanske nominirance in slab poldrugi ducat (16) besedil za nagrado za mladega dramatika.

Opazamo, da je dramska bera pestra in razgibana, prisotni so vsi dramski žanri, od drastične pokopališke komedije do predelav iz tradicije ali iz zgodovine (po)znanih motivov in situacij, od Don Juana do Turandot, nastopajo zgodovinske osebe, drame pa so pritrjevalne, afirmativne do zgodovinskih dejstev in jih ne poskušajo prevrednotiti. Pogoste so navezave na antiko, na primer posodobljen motiv Ojdipa, spisan v obliki zapletene kriminalke, nekatere drame so izrazito alegorične in druge spet veristično prizemljene. Slednje tudi prevladujejo, prav tako je opazno široko zanimanje za socialno problematiko, ki se kaže v opisih monotonega in izčrpavajočega dela v napol zaporniških ali taboriščnih pogojih, opazna je še osredotočenost na nekakšen novodobni proletariat, kakor ga predstavljajo vsi tisti, ki so tako ali drugače vpeti v prodajo, premeščanje, skladiščenje proizvodov. Vendar se nam je pogosto zazdelo, da se socialnih tem in zaostrenih delovnih pogojev drame ne lotevajo samo zato, ker socialna varnost vse bolj izginja in je obilje pač hierarhično in piramidno namenjeno le peščici, ki ima tudi zares politično in družbeno moč, temveč se jih lotevajo tudi zaradi ugajanja pričakovanjem naslovnikom. Pri tem ugotavljamo, da so socialne teme pogosto obravnavane nekako površno in od zgoraj, brez stika s stanjem na terenu in brez globljega vpogleda v usode odrinjenih in izkoriščanih.

Seveda pa konflikti niso omejeni samo na tiste med prekarci, temi sodobnimi dninarji, in med delodajalci, od katerih pogosto vidimo le njihove hierarhično nižje predstavnike, razne priganjače in delovodje, temveč se zagatna situacija kaže tudi v njihovih medsebojnih odnosih, vsak je proti vsem in zato vsakršna pozornost in empatija, ki nista izginili iz dramatike, še toliko bolj zasijeta.

Precej pogosto se drame ukvarjajo s samim pisanjem, z lastnimi pravili in njihovim kršenjem, kar je posledica dejstva, da so avtorji pogosto večši različnih tehnik pisanja, manj spretni pa so v prepoznavanju velikih tem. Te, kadar nastopijo, so pogosto izpisane površno in neustrezno, kot da bi se spretnost pri pisanju in najdevanje ustreznih tem nekoliko razhajala. Pogosti so prizori nasilja, tudi spolnega, in opaziti je, da postajajo tudi čustva, če že ne odsotna ali potlačena, pa vse bolj razpoložljiva, pragmatična; s tem ustrezajo trženju in prodaji vsega.

Mestoma smo opazili nizko stopnjo obvladovanja jezika, ne le slovnice in pravopisa, večji problem je premajhna pozornost na jezikovne razsežnosti, jezikovno karakterizacijo govorcev. Dialekti in drugi substandardni govori so sicer uporabljeni precej pogosto, a nemalokrat, se zdi, v prostodušnem prepričanju, da je z njimi dialog avtomatično pristnejši.

Besedila izkazujejo pestrost dramskih pristopov, ob veristični in bolj linearni dramatiki so tu kompozicijsko okretna dela, ki z mešanjem različnih ravni dramskega dogajanja lovijo tisto neubesedljivo, družbeno in za posameznike pereče, kar seveda hkrati kaže, da del slovenske dramatike stopa vštric z vsemi tendencami, od narativnosti do različnih in razgibanih oblik potujevanja, ki so prisotne tudi pri velikih imenih sodobne evropske dramatike.

Opazamo, da vse več besedil mladih dramatikov nastaja v okviru raznih delavnic in tečajev dramskega pisanja, zato smo bili razočarani nad večino besedil, ki so prispela na natečaj za

mladega dramatika. Bolj kot večšina v teh besedilih prevladuje želja po izpovedi, enkrat gre za spolno orientacijo, drugič za razkrivanje področij družbene neenakosti in patologije. Kljub temu pa so redke igre ta razmeroma nizek nivo prebile in uspele predstaviti nove glasove in pristope.